

této nemovitosti té cesty užívati oprávněn jest. Není-li oprávněn, není cesty té pro něho (nebo pro jeho nemovitost). Že nároku na tuto cestu žadatelka nemá, doznává tím, že se jí domáhá dle zákona o nezbytných cestách. Není tedy duvodno odkazovati žadatelku na pořad práva, když ona sama pokládá to za bezúspěšné. Ve věci přiznati jest stížnosti oprávnění. Z pravidla § 1 zák. o nezbytných cestách stanoveny jsou výjimky, které jednak vyjádřeny jsou zásadou § 2 téhož zákona, jednak konkrétněji vytčeny jsou v předpisu § 4 odstavec třetí, dle něhož propuštění nezbytné cesty skrze stavení, uzavřené dvory a olražené zahrady při obytných domech je nepřipustno. Předpisem tímto chrání zákon výlučnost vlastnictví zejména pokud jde o domovní majetek, který dle svého hospodářského i sociálního účelu nesnese, by byl zatěžován břemeny tak obtěžující povahy, jakou je nezbytná cesta, neboť zřízení nezbytné cesty na objektech domovního majetku neobejde se z pravidla bez citelného porušení nejdůležitějších hospodářských zájmů a účelu vlastníka. S tohoto hlediska posuzován jeví však projednávaný případ zcela odlišnou tvářností od oněch, které dle úmyslu zákonodárce nezbytnou cestou vyšetřeny býti měly a lze naopak tvrditi, že je typickým příkladem, protože na něj nelze použiti výjimky § 4 (3) zák. o nezbytných cestách, třeba se zdála dle doslovu zákona tak oprávněnou. Jak soud prvé stolice místním ohledáním zjistil, jest domek č. p. 10 v P. co do přístupu k němu z veřejné komunikace nerozlučně závislým od domku č. p. 36 v P. a to na ten způsob, že vchod do domku a východ z něho je možným jen průchodem, který v domku č. p. 36 zvlášť k tomuto účelu byl zřízen. Ač příslušné okolnosti nebyly dosud blíže vyšetřeny, mohlo stavební povolení k stavbě domku č. p. 109 uděleno býti jen za předpokladu, že má přístup oním průchodem z domku č. p. 36; z téže potřeby vyplynulo zřejmě i zřízení služebnosti volného vchodu tímto průchodem odevzdací listinou okresního soudu. Dům č. p. 36 je tedy pro tento průchod svou stavební úpravou zařízen, průchodu užívalo se již po léta a dle tvrzení žadatelky užívá se ho podnes. Užívání to přestati má nyní pouze proto, že nešetřením právní opatrnosti právo bylo z knih vymazáno a nynější vlastnice, nabyvší domku v důvěře v knihy veřejné, služebnosti té uznati nechce. Nynější vlastnice při nabytí domku č. p. 36 byla si již z polohy obou domků vědoma, že domek č. p. 109 jest co do přístupu na domek onen nerozlučně odkázán; právní obnovení průchodu nevyžaduje žádných stavebních změn ani úprav a neukládá vlastníci domku č. p. 109 žádných obmezení a obtíží, s kterými by byla nemohla již zprvu počítati a které dle tvrzení žadatelky dosud i snáší. V úplatě za nezbytnou cestu, bude-li povolena, dostane se jí pak náhrady za majetkové újmy, kterých zřízením nezbytné cesty dozná. Případ tedy sám názorně k tomu poukazuje, že nemohou zde platiti ohledy, které zákon v § 4, odstavec třetí o nezbytných cestách na mysli má. Nejde-li tedy o nápadnou nepečlivost vlastníka domku č. p. 109 ve smyslu § 2 cit. zák., nýbrž snad jen o právní nedopatření osoby třetí, nemůže býti nároku žadatelky předpis § 4 odstavec třetí zák. o nezbytných cestách na závalu.

Čís. 1686.

Výrobní a hospodářská společenstva.

Nářízením ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., byla z jedné strany

vyloučena dosud přípustná žaloba společníků proti stvrzenému výpočtu příspěvku (§§ 66 a 86 společenstev. zák.), z druhé strany však připuštěn vyloučený dosud rekurs do tohoto výpočtu, k němuž lze přezkoumávatí všechny otázky, tvořící dosud předmět řečené žaloby.

(Rozh. ze dne 23. května 1922, R I 610/22.)

Žalovaná byla členkou společenstva s r. obm. a, jak tvrdila, vypořádala dne 10. března 1920 z dvaceti svých podílů po 500 K osmnáct a obdržela za ně zboží v ceně 9000 Kč. Podíly své prý převedla na svého manžela, jenž pak dne 21. března 1921 vypověděl i dva dosud zbývající podíly. Dne 30. května 1921 byl uvalen na jmění společenstva úpadek a správce úpadekové podstaty domáhal se jednak žalobou Cg II a) 314/21 výroku, že žalovaná jest povinna uznati, že ku vyšetření příspěvků jednotlivých členů společenstva jest vzítí v počet i podíly žalované za 10.000 Kč, jednak žalobou Cg II. a) 315/21 zaplacení 9.000 Kč úpadekové podstatě, tvrdě v své žalobě, že výpověď podílů neodpovídala stanovám společenstva a že vyplacení podílů přičilo se předpisu § 79 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., v druhé žalobě pak šlo o kupní cenu za zboží, jež prý bylo žalované dodáno započtením na vypovězené podíly. Procesní soud své stolice žalobám vyhověl a vyvrátil námitku nepřípustnosti pořadu práva, již žalovaná opřela o předpis § 7 (2) nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák. v podstatě takto: Uplatňovati ručení členů společenstva mimosporným řízením k výpočtu příspěvků jest pouze právem, ale nikoli povinností správce úpadekové podstaty společenstva s ručením obmezeným, a proto také nárok ten může býti uplatňován řádnou žalobou. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek i řízení jemu předchozí jako zmatečné a odmítl žaloby. D ů v o d y: Lze připustiti, že nepřesný doslov § 85 zák. o společenstvech »správce podstaty jest oprávněn« mohl vyvolati pochybnosti o tom, zda v tom případě, když majetek společenstva s r. o., které jest v konkursu, nedostačí ku krytí jeho závazků, mohou býti členové společenstva přinuceni jen řízením rozvrhovým, upraveným zákonem o společenstvech, by kryli schodek, ačkoliv z motivů k cit. zák. a dle zprávy výboru sněmovny (Kaserer strana 74) vychází, že zavedení a provedení řízení rozvrhového nutno považovati za povinnost správce úpadekové podstaty; avšak nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., kteréž upravuje povinnost členů společenstva, upadnuvšího do konkursu, a které zrušilo příslušná ustanovení zákona o společenstvech, stanoví zejména v §§ 2—6 povinnost správce úpadekové podstaty zavéstí a provéstí řízení rozvrhové, a to způsobem takovým, že o nutkové povaze řízení rozvrhového nelze pochybovati. Toto řízení má za účel správné zjištění rozsahu statutární povinnosti všech členů společenstva ku krytí oproti věřitelům, soustředění všech otázek, směřodatných pro výpočet jednotlivých příspěvků členů společenstva, by ukončení řízení konkursního nebylo dlouhými a nákladnými spory protahováno, jedním slovem, aby řešení otázky povinnosti členů ku krytí a jeho rozsah bylo umožněno způsobem nejkratším a nejméně nákladným. Z toho důvodu bylo také právo, přísluševší členům společenstva dle zákona o společenstvech, odporovati žalobou výpočtu příspěvků soudně potvrzenému zrušeno, ustanovením

§ 7 (2) cit. nař. ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., dle něhož o podmínkách členů společenstva má rozhodovati soud konkursní s vyloučením pořadu práva. Při vypočtení částek, jimiž každý z členů společenstva má přispěti ku krytí schodku, jest ovšem zapotřebí zvláštního vyšetření ohledně každého jednotlivého člena společenstva, poněvadž jednak dle stanov schodek nemá býti rozdělen pouze dle počtu osob, nýbrž také podle podílů, pročez také příspěvky, které jednotliví členové společenstva mají zaplatiti, jsou různé, jednak člen společenstva, který vystoupil, po uplynutí roku, kdy vystoupil, vůbec neručí za závazky, společenstvu později povstalé. Ohledně každého člena společenstva bude proto nutno zjistit nejdříve, ku krytí kterých schodků a v jaké míře v jednotlivých případech má přispěti. Veškeré tyto náklady pro určení příspěvků musí býti vzaty v úvahu při zjištění jejich výše, a bylo-li jim odporováno, dlužno o nich jednati a rozhodnouti dle § 7 (2) cit. nař. v řízení nesporném, ježto zjištění pravdy rychleji a jistěji bude docíleno v řízení po nesporném rozumu cit. nař. (§ 173 (5) k. ř.) než v řízení sporném. Námitka žalobkyně, že, nebylo-li před zavedením rozvrhového řízení rozhodnuto o otázce, kdo jest členem společenstva a kolik má podílu, správce úpadkové podstaty by musil následkem připomínek členu společenstva podávati vždy nové výpočty příspěvku, nezasluhuje dalšího povšimnutí, jelikož k této možnosti bylo přihlíženo v cit. nař. v § 11, který předpisuje nové dodatečné výpočty. Ustanovení nařízení ze dne 21. března 1918 jsou právem donucovacím, pročez nelze se jim nijak vyhnouti. Žaloba Cg II a) 315/21 požaduje sice zaplacení 9000 K — nemá však jiného účelu, než vrácení podílů společenstva, protiprávně zaplacených. Ale také řešení otázky, zda žalovaná vypověděla účinně své podíly, zda byla oprávněna, požadovati a přijímati zaplacení podílů před uplynutím doby, v zákoně o společnostech vytčené, zda vrácené podíly společenstva mají býti považovány při výpočtu příspěvků za aktiva společenstva, jest vyhrazeno dle cit. nař. onomu řízení, které jest upraveno cit. nař., pročez nemůže býti rozřešena v řízení sporném.

Nejvyšší soud vyhověl částečně rekursu, zrušil napadené usnesení, pokud jím rozsudek prvního soudu a předchozí řízení bylo jako zmatečné zrušeny co do nároku na zaplacení 9000 K, uplatňovaného žalobou Cg II a) 315/21 a tato žaloba byla odmítnuta a uložil soudu odvolacímu, by v tom směru vyřídil odvolání žalované, nehledě k uvedenému důvodu zmatečnosti; jinak rekursu nevyhověl.

D ů v o d y :

V souvislosti s prvním odstavcem stanoví druhý odstavec § 7 nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., že, není-li tu předpokladů, za kterých může konkursní komisař schváliti předložený výpočet příspěvků, rozhodne konkursní soud s vyloučením pořadu práva, dle potřeby po provedeném vyhledávání (§ 173 odstavec pátý konk. ř.) a po náležité opravě výpočtu. V § 9 (1) téhož nařízení pak se připouští rekurs do schváleného výpočtu za podmínek tam uvedených. Podstatný rozdíl od předpisů zákona o výrobních a hospodářských společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. spočívá tu v tom, že dle §§ 64 odstavec druhý, 66, 85 odstavec druhý, 86 tohoto zákona nedopouštěl se

opravný prostředek proti stvrzenému výpočtu příspěvku, naproti tomu každý společník byl oprávněn odporovati žalobou stvrzenému výpočtu, pokud jeho se týkal. Právní význam § 7 (2) nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák. záleží tedy v tom, že byla odstraněna dosud přípustná žaloba společníků proti stvrzenému výpočtu příspěvků a naproti tomu připuštěn vyloučený dosud rekurs do tohoto výpočtu. Z toho plyne, že konkursní soud, a podán-li rekurs do schváleného výpočtu příspěvků, soudové vyšší rozhodují nyní s vyloučením pořadu práva o všech otázkách, jichž řešení bylo dříve odkázáno do sporného řízení, zavedeného o žalobách dle §§ 66 a 86 zákona o společenstvech. K těmto otázkám náležejí však i ty, jichž vyřešení žalující úpadková podstata se domáhá žalobou Cg II a) 314/21; jdeť vlastně jen o to, zda, po případě do jaké míry žalovaná ručí přes tvrzenou výpověď a namítaný převod svých závodních podílů (srv. Randovo obchodní právo str. 315, — Stoss: Genossenschaftsrecht str. 260; — rozhodnutí nejv. soudu z 10. února 1897, čís. 1386 A. C. 1945). O jiné otázky v tomto případě nejde. Poněvadž ustanovení § 7 (2) nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák., jest rázu donucovacího, uznal odvolací soud právem, že, pokud se tkne nároků, uplatňovaných žalobou Cg II a) 314/21, pořad práva jest vyloučen, a proto právem zrušil v tom směru rozsudek prvního soudu spolu s předchozím řízením a odmítl žalobu pro zmatečnost dle § 477 čís. 6 c. ř. s. Jinak ale má se věc, pokud jde o žalobu Cg II a) 315/21. Tato směřuje k tomu, by žalovaná zaplatila 9000 Kč za zboží, odebrané od společenstva, které byly dle tvrzení žalobkyně bezprávně vyúčtovány na vypovězené podíly závodní. Zaplacením těchto 9000 Kč zvýšilo by se ovšem společenstevní jmění, jež ve výpočtu příspěvků jest vykázati (§ 2 dotčeného nařízení), ale jmění to musí býti napřed zjištěno, než správce podstaty přikročí ke sdělení výpočtu příspěvků, neboť o tom, je-li něco částí společenstevního jmění, v rozvrhovacím řízení se nerozhoduje. Pro nárok, uplatňovaný žalobou Cg II a) 315/21, ustanovení § 7 (2) zmíněného nařízení tedy neplatí, v tom směru není vyloučen pořad práva, není tu zmatek § 477 čís. 6 c. ř. s. a nelze za správné uznati rozhodnutí soudu odvolacího.

Čís. 1687.

Pokles rakouské měny není nepředvídatelnou příhodou, jež by sama o sobě zakládala nemožnost plnění dle § 1447 obč. zák.

(Rozh. ze dne 23. května 1922, Rv I 518/22.)

Smlouvou ze dne 21. listopadu 1919 přenechali žalobci žalovanému, vídeňskému obchodníku, na rok 1920 používání svých tuzemských továrních místností za roční úplatu 120.000 K, splatných čtvrtletně. Úmluva byla pak koncem roku 1920 prodloužena i na rok 1921. Ježto žalovaný říjnové splátky roku 1921 neplatil, domáhali se jí žalobci sporem. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl a uvedl mimo jiné v důvodech: Žalovaný namítá proti žalobnímu nároku, jež v plné výši uznal, toliko hospodářskou nemožnost plnění dle ustanovení § 1447 obč. zák., kterou spatřuje v tom, že žalovaný, příslušník republiky Rakouské,